

**Poučenie a informovaný súhlas
s anestéziou
a so súvisiacimi výkonmi zdravotnej starostlivosti.**

I. Poučenie.

Anestézia – znecitlivenie – je to súbor výkonov zdravotnej starostlivosti smerujúci k zaisteniu bezbolestnosti prípadne k zníženiu bolestivosti pri rôznych medicínskych úkonoch, najčastejšie operáciách.

Neoddeliteľnou súčasťou podávania anestézie je **sledovanie prípadne aj ovplyvňovanie najdôležitejších životných funkcií a orgánových systémov**, t.j. srdcovo-cievneho, dýchacieho a centrálného nervového systému lekárom – anestéziológom.

Druhy anestézie:

- **Celková anestézia** – je to stav celkového znecitlivenia s kontrolovanou stratou vedomia pacienta (ľudovo tzv. uspanie). Využíva sa pri operačných výkonoch, keď je regionálna anestézia (viď ďalej) nevhodná alebo nemožná, hlavne pri výkonoch väčšieho rozsahu, ale taktiež pri krátkotrvajúcich výkonoch tzv. jednodňovej starostlivosti. Celková anestézia spočíva v podávaní špecifických liekov tzv. celkových anestetík buď injekciou a/alebo cez dýchacie cesty – inhalačne. Počas celkovej anestézie, hlavne pri dlhšie trvajúcich výkonoch, má pacient zvyčajne zavedenú dýchaciu rúrku do dýchacích ciest. Pri výkonoch krátkodobých to však býva len výnimočne. Lekár – anestéziológ podáva anestéziu a riadi dýchanie pacienta aj prostredníctvom anestéziologického prístroja a kontroluje životné funkcie pomocou špeciálnych monitorov. Nevýhody, riziká a komplikácie celkovej anestézie spočívajú hlavne:

- a) v podávaní väčšieho počtu druhov liekov ako pri regionálnej anestézii, čím sa zvyšuje aj riziko nežiadúcich účinkov liekov,
- b) v komplikáciách spočívajúcich v elektrickej a obehovej nestabilite srdcovo-cievneho systému,
- c) v riziku problematického zaistenia, prípadne podráždenia dýchacích ciest a s tým súvisiacich porúch dýchania,
- d) vo zvrataní po ale aj v priebehu operácie s rizikom vdýchnutia žalúdočného obsahu
- e) vo svalových bolestiach vyskytujúcich sa niekedy po operácii a skorší nástup bolesti z operačnej rany po ukončení operačného výkonu,
- f) iné špecifické a ojedinelé sa vyskytujúce komplikácie.

- **Regionálna (oblastná) anestézia** – je to spôsob anestézie, ktorým znecitlivujeme len určitú oblasť tela napr. dolnú časť trupu, horné alebo dolné končatiny prípadne ich časť t.j. tam, kde bude operačný výkon. Regionálnu anestéziu môžeme ešte rozdeliť na dva druhy.

Tzv. **spinálna anestézia** je spôsob, keď sa miestne anestetikum podáva do oblasti chrbtice cez priestor medzi stavcami (nie do miechy!) pomocou ihly, tento spôsob sa používa hlavne pri operáciách v dolnej oblasti brucha, v oblasti genitálu a na dolných končatinách.

Druhým spôsobom je tzv. **anestézia nervových pletení a periférnych nervov** – miestne anestetikum sa podáva k nervovým pleteniam a periférnym nervom v oblastiach ich priebehu, následkom je znecitlivenie danej oblasti. Výhodami regionálnej anestézie sú: menšie ovplyvnenie srdcovo-cievneho systému aj u starších ľudí, menší výskyt zvracania a menšie riziko vdýchnutia žalúdočného obsahu, pomalší nástup bolesti z operačnej rany po operácii a ich nižšia intenzita, pacient si dýcha sám, má menej komplikácií zo strany dýchacieho systému, pri dlhšom výkone nedochádza k nahromadeniu anestetík v organizme. Medzi komplikácie môže patriť:

- a) prudší pokles krvného tlaku tesne po vpichu a podaní lokálneho anestetika,
- b) bolesti hlavy po operácii, prechodné poruchy močenia, pretrvávanie slabosti dolných končatín,
- c) príliš veľký rozsah znecitlivenia s obmedzením dýchania,
- d) nie úplne dostatočné znecitlivenie,
- e) síce výnimočné, ale môže sa vyskytnúť poranenie nervových štruktúr,
- f) toxické, alergické a obdobné reakcie
- g) iné špecifické a ojedinele sa vyskytujúce komplikácie..

- **Lokálna (miestna) anestézia** – je to spôsob anestézie, keď je miestne anestetikum podávané priamo do operovanej oblasti, je vhodná len pri krátkodobých výkonoch menšieho rozsahu a u spolupracujúceho pacienta. Tento spôsob anestézie si zvyčajne vykonáva sám operatér. Môže byť pri nej v dost' vysokej miere zachovaná citlivosť na dotykové i bolestivé podnety.

Pri každej anestézii (a operácii) môžu byť komplikácie ľahkého a prechodného charakteru, ale môžu sa vyskytnúť aj ťažké komplikácie s najzávažnejšími dôsledkami!

Úlohy anestéziológa – anestéziológ je lekár školený v medicínskom odbore anestéziológia a intenzívna medicína. Jeho úlohou je v spolupráci s ošetrojúcim lekárom a operatórom zabezpečiť:

- **vyšetrenie pacienta** s ohľadom na charakter operácie a pridružené ochorenia. Preštuduje predoperačné vyšetrenie, zhodnotí laboratórne nálezy, poučí pacienta, prípadne zodpovie jeho otázky – to sú súčasť tzv. **predanestetickej vizity** (zvyčajne deň pred operáciou alebo v deň operácie);
- **zvolenie najvhodnejšieho spôsobu anestézie a najvhodnejších anestetík.** *Voľba spôsobu anestézie je plne v kompetencii anestéziológa,* ktorý má v tomto ohľade úplnú zodpovednosť za pacienta, jeho zdravie a život, zohľadňuje osobnosť a celkový zdravotný stav pacienta, taktiež charakter, rozsah a dĺžku

trvania operačného výkonu. Tiež sa v primeranom rozsahu podieľa na predoperačnej príprave;

- **vykonanie celkovej alebo regionálnej anestézie „lege artis“** (podľa pravidiel lekárskeho umenia), počas operácie sleduje životné funkcie pacienta (hlavne činnosť srdca, dýchanie, stav vedomia), v prípade potreby do týchto funkcií zasiahne, okamžite rieši prípadné komplikácie tak, aby nebola ohrozená bezpečnosť pacienta v zmysle ohrozenia jeho života alebo zdravia;
- bezpečné vyvedenie pacienta z anestézie a jeho prebudenie;
- v rámci svojich kompetencií podieľať sa na pooperačnej starostlivosti.

Pacient je povinný:

- dať si urobiť predoperačné vyšetrenie pred výkonom v anestézii (obvodným lekárom alebo pediatrom prípadne internistom či anestéziológom, presnejšie usmerní indikujúci alebo ošetrojúci lekár),
- minimálne 6 hodín pred operáciou nejesť a nepiť,
- pravdivo odpovedať na otázky anestéziológa počas predanestetickej vizity, na prípadné nejasnosti sa ho spýtať,
- odlíčiť sa, odlakovať nechty, dať dolu šperky, vybrať zubnú protézu,
- dodržať doporučenia anestéziológa poskytnuté v rámci predanestetickej vizity, predoperačnej prípravy i ohľadom pooperačného priebehu, dodržiavať liečebný režim.

II. Dotazník – Správnu odpoveď zakrúžkovať, ak je odpoveď „áno“, možno napísať aké. (Lieky vypisovať, len keď nie je dokumentácia, alebo sú v nej nepresné údaje.)

1) Mávam ťažkosti zo strany srdca a cievneho systému?	áno	nie	aké:
2) Liečim sa na vysoký krvný tlak?	áno	nie	
3) Užívam lieky na srdcovo-cievny systém?	áno	nie	aké:
4) Mávam ťažkosti zo strany dýchacieho systému?	áno	nie	aké:
5) Užívam lieky „na dýchanie“?	áno	nie	aké:
6) Liečim sa na cukrovku?	áno	nie	
7) Liečim sa na epilepsiu (padúcnicu)?	áno	nie	
8) Mávam bolesti hlavy?	áno	nie	ako často:
9) Trpím nejakým iným neurologickým ochorením?	áno	nie	akým:
10) Liečim sa na iné závažné ochorenia (aj psychiatrické)?	áno	nie	aké:
11) Užívam ešte nejaké lieky?	áno	nie	aké:

- 12) Požívam nejaké psychotropné látky?   áno   nie   aké:
- 13) Ležal som už v nemocnici?   áno   nie   prečo:
- 14) Bol som už operovaný (aj v lokálnej anestézii)?   áno   nie
- 15) Vyskytli sa u mňa nejaké komplikácie v súvislosti s operáciou a anestéziou?   áno   nie   aké:
- 16) Vyskytli sa nejaké komplikácie v súvislosti s operáciou a anestéziou u mojich pokrvných príbuzných?   áno   nie   aké:
- 17) Mám alergiu?   áno   nie   na čo:
- 18) Bol som akútne chorý v posledných 3 týždňoch?   áno   nie   ako:

III. Potvrdenie informovaného súhlasu.

Potvrdzujem, že som bol dolupodpísaným anestéziológom dostatočne poučený o anestézii k (operačnému) výkonu, porozumel som poučeniu úplne a **súhlasím s výkonom anestézie (celkovej – regionálnej – lokálnej*)** a nutnými zdravotníckymi výkonmi s ňou súvisiacimi.

Meno a priezvisko (čitateľne): _____

Rok narodenia: _____

(Ak pacient odmietne poučenie, podpíše sa a pripíše sa „odmietol poučenie“).

Dátum: _____

Podpis pacienta: _____

Potvrdzujem, že som horepodpísanému pacientovi osobne vysvetlil spôsob anestézie, zodpovedne zodpovedal jeho prípadné otázky, vysvetlil určité riziká a možné komplikácie podávanej anestézie a súvisiacich anestéziologických výkonov.

(Prečiarknuť, ak pacient poučenie odmietne)

Meno a priezvisko lekára – anestéziológa: _____

V _____ **dňa:** _____

Podpis: _____

* Nehodiace sa prečiarknite, ak pacient súhlasí bez výhrady, neprečiarknuť nič